

הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ (במדבר כב), יֵשׁ אוֹמְרִים, סִיחוֹן וְעוֹג, שֶׁהָרְגוּ אוֹתָם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ עֵינַי הָאָרֶץ. אֲלָא כִּשְׁהִיבֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲרַבָּה עַל אָרֶץ מִצְרַיִם, מַה פְּתוּב? (שמות י') וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ וּתְחַשֵּׁף הָאָרֶץ. לְמַה? מִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַמְּכַשְּׁפִים וְהַקּוֹסְמִים שֶׁל הָעוֹלָם לֹא יִכְלוּ לַעֲשׂוֹת כְּשָׁפִים, אֲלָא דָּבָר אֶחָד בְּדַרְגָּה אַחַת, בְּפַעַם אַחַת. וְלַעַם הַזֶּה הִבִּיא אֲרַבָּה, מְבַלְבֵּל מִכַּמָּה מִיָּנִים מְבַלְבְּלִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, עַד דִּלְא שְׁלֵא יִכְלוּ כָּל הַמְּכַשְּׁפִים וְכָל הַקּוֹסְמִים לַעֲמֹד לְפָנֵיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ. וְכֵאֵן פְּתוּב, הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֵּא וּרְאֵה, בְּלֶק וּבְלַעַם וּבְלַעַם לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְּׁפִים וְקוֹסְמִים כְּמוֹתָם. בְּלַעַם, כַּחוֹ וְתַקְפּוּ הֵיךְ בְּפֶה וּבְעֵינָיו. בְּלֶק, כַּחוֹ וְתַקְפּוּ בְּמַעֲשֵׂה הַיָּדִים. וְזֶה הַצֵּרֶף אֶת זֶה. שֶׁהָרִי כָּל מִיָּנֵי כְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם בְּפֶה וּמַעֲשֵׂה הָיוּ, וּבָהֶם תְּלוּיִים. לְבְלַעַם הָיָה לוֹ לְשׁוֹן, וְלֹא יָדִים. לְבְּלֶק הָיוּ לוֹ יָדִים, וְלֹא לְשׁוֹן.

הֲלָכוּ הַחֲבָרִים, וְהִשְׁמַשׁ הֵיחָה מְאֹד חֲזָקָה. רְאוּ אוֹתוֹ שְׂדֵה בִּיפֵי שֶׁל עֲשׂוֹבִים, וּמִים יוֹצְאִים לְכָל צֶדֶד, וְעֲצִים שֶׁל שְׂדֵה רְבִים. יִשְׁבּוּ שֵׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כְּמַה נָּאָה מְקוֹם זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, הִנֵּה נִחַשׁ גָּדֵל בָּא, בְּחֻזֶּק הַשֶּׁמֶשׁ. עֹבֵר לְפָנֵיהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: נִחַשׁ נִחַשׁ, סֵטָה לָךְ מִדְּרָכְךָ, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הָאִישׁ שָׁב וְהִתְנַחֵם עַל מַה שֶׁעָשָׂה, וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ דְּבָר. תְּמַהוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אַבָּא: מַה זֶה? אָמַר לָהֶם: שְׁתַּקּוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נִחַשׁ נִחַשׁ, אָמַר שֶׁלְחֲשׂוֹ לָךְ מִשְׁמַיִם, הִתְנַחֵם אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְשֵׁם בְּרַצוֹנוֹ שְׁלֵא

הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ, אֵית דְּאָמְרִי, סִיחוֹן וְעוֹג, דְּקִטְלֵי לוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּהָווּ עֵינַי דְּאֲרַעָא. אֲלָא פִּד אֵייתִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲרַבָּה עַל אֲרַעָא דְּמִצְרַיִם, מַה פְּתִיב, (שם יג טו) וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ וּתְחַשֵּׁף הָאָרֶץ. אֲמַאי, בְּגִין דְּכָל חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעֵלְמָא, לֹא יִכְלִין לְמַעַבְד חֲרָשִׁין, אֲלָא מְלַה חֲדָא, בְּדַרְגָּא חֲדָא, בְּזַמְנָא חֲדָא. וְלַעֲמָא דָּא אֵייתִי אֲרַבָּה, מְבַלְבֵּל בְּכַמָּה זִינֵי מְבַלְבְּלִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, עַד דִּלְא יִכְלוּ כָּל חֲרָשִׁין וְכָל קוֹסְמִין, לְמִיקָם קְמִיֵּהוּ. וְדָא הוּא וַיִּכַּס אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ. וְהִכָּא פְּתִיב, הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בֵּא וּרְאֵה, בְּלֶק וּבְלַעַם לֹא הָיוּ בְּעֵלְמָא חֲרָשִׁין וְקוֹסְמִין כְּפוּתִיֵּהוּ. בְּלַעַם, חִילִּיה וְתוֹקְפִיה הָוּה בְּפוּמָא וּבְעֵינָיו. בְּלֶק, חִילִּיה וְתוֹקְפִיה בְּעוּבְדָא דִּינִין. וְדָא אֲצִטְרִיךְ לְדָא. דְּהָא כָּל זִינֵי חֲרָשִׁין דְּעֵלְמָא בְּפוּמָא וְעוּבְדָא הָווּ, וּבְהוּ תְלִינִין. בְּלַעַם הָווּ לִיה לִישָׁן, וְלֹא יָדִין. בְּלֶק הָווּ לִיה יָדִין וְלֹא לִישָׁן.

אֲזָלוּ חֲבָרִיָּא, וְשִׁמְשָׁא הָוּה תַּקִּיף לְחֲדָא, חֲמוּ הָהוּא בִּי חֲקַל בְּשִׁפְרוֹ דְּעֲשָׁבִין, וּמִיִּין נִפְקִין לְכָל סֵטֵר, וְאֵילָנֵי חֲקֵלָא סְגִיאִין, יִתְבִּי תַמָּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמַה יָאוֹת אֶתֵּר דָּא לְנִיחָא בֵּיה.

אֲדַהּוּ יִתְבִּי, הָא חִיוּא רַבְרָבָא אֲתִי, בְּתוֹקְפָא דְּשִׁמְשָׁא, אֲעֵבֵר קְמִיֵּהוּ. אָמַר לִיה ר' אֶלְעָזָר, חִיוּא חִיוּא, סֵטִי לָךְ מְאֹרְחָךְ, דְּהָא הָהוּא גְבֵרָא תָב, וְאִתְנַחֵם עַל מַה דְּעֵבֵד, וְלֹא יוֹסִיף לְמִיעַבְד הָהוּא מְלָה. תְּוֹהוּ חֲבָרִיָּא, אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַאי הָאִי. אָמַר לוֹן שְׁתִּיקוּ. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, חִיוּא חִיוּא, לְבַתֵּר דְּלַחִישׁוֹ לָךְ מִן שְׁמַיָּא, אִתְנַחֵם הָהוּא גְבֵרָא, וְשׁוּי